

בס"ד. שיחת ליל ל"ג בעומר ה'תנש"א.

בלתי מוגה

א. ל"ג בעומר הוא יום טוב ויום שמחה – יום שמחתו של רשב"י, שהודיע והכריז ופירסם שיום זה הוא יום שמחתו, וצוה שכל בניו ישמחו ביום שמחתו.¹

ועד כדי כך גדולה השמחה ביום שמחתו של רשב"י, כידוע² הסיפור אודות א' מגדולי תלמידי האריז"ל שהי' נוהג לומר ברכת "נחם" בכל יום, גם בשבתות וימים טובים, ואעפ"כ, כשאמר "נחם" ביום שמחתו של רשב"י, היתה טענה וקובלנא של רשב"י להאריז"ל, ולא עוד אלא שאותו תלמיד נענש על זה.

ולהעיר ע"ד החידוש בסיפור זה – בשתיים: (א) העונש כשלעצמו, דבר היוצא מן הכלל לגמרי שאינו רגיל כלל בצדיקים, כמ"ש³ "ענוש לצדיק לא טוב", (ב) פירסום העונש, היפך הזהירות שלא לפרסם דבר בלתי-רצוי אפילו על בעל-חי⁴, ועאכו"כ על מדבר, ועאכו"כ על יהודי, ועאכו"כ על יהודי שנמצא בדרגא נעלית כזו שאומר "נחם" גם בימים ששאר בניו אינם אומרים תחנון מפני קדושת היום⁵. ויש לבאר טעם הדבר – שהעונש ופירסומו הוא כדי להוסיף בהדגשת גודל מעלת השמחה בל"ג בעומר, ושליטת הפכו כו'.

ב. ויש לבאר גודל העילוי דיום שמחתו של רשב"י עד לשליה בתכלית דאמירת "נחם" אצל גדול בישראל שהי' נוהג לומר "נחם" גם בשבתות וימים טובים – ע"פ הפתגם הידוע⁶ "שלפני נשמות הגבוהות כמו רשב"י לא נחרב הבית כלל":

ענינו המיוחד של רשב"י הוא – תורה, "תורתו אומנתו"⁷, ובתורה עצמה – חיבור נגלה דתורה עם פנימיות התורה גם יחד, שהרי רשב"י הי' מגדולי התנאים בנגלה דתורה, מחמשת התלמידים של רבי עקיבא שהעמידו תורה⁸, החל מבנין העולם ע"י לימוד הלכות התורה (נגלה דתורה), "הליכות עולם לו"⁹, "א"ת הליכות אלא הלכות"¹⁰, וביחד עם זה, הי' עיקר לימודו (הן

(1) מ"ה מס' אייר פ"א מ"רז. פע"ח שער ספה"ע פ"ז.
 (2) פע"ח שם. הובא בעט"ז לשו"ע או"ח סתצ"ג.
 (3) משלי יז, כו.
 (4) ראה ב"ב קכג, א.
 (5) שהרי ההנהגה דאמירת "נחם" בכל ימות השנה היא חלק מהסיפור שבבחו. (6) פלח הרמון שמות ע' ז.
 (7) שבת יא, א.
 (8) יבמות סב, ב.
 (9) חבקות ג, ו.
 (10) מגילה כח, סע"ב. וש"נ.

הלימוד לעצמו והן הלימוד לתלמידיו) בנסתר דתורה (פנימיות התורה)¹¹, ושניהם יחד, שלימוד נגלה דתורה הי' מתוך חיות דפנימיות התורה, ולימוד פנימיות התורה הי' בגילוי כמו נגלה דתורה.

וענין זה (החיבור דפנימיות התורה עם נגלה דתורה) קשור ושייך לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו – כי, משיח צדקנו הוא בחינת היחידה הכללית¹², וענינו בתורה פנימיות התורה, בחי' היחידה שבתורה¹³, ולכן, החיבור דפנימיות התורה עם נגלה דתורה (שפנימיות התורה באה באופן של התגלות) הו"ע הגאולה, כמבואר בארוכה בדרושי אדמו"ר מהר"ש¹⁴.

וכיון שאצל רשב"י היתה פנימיות התורה בגילוי, לא הי' אצלו ענין החורבן כלל, ולכן, כיום שמחתו (ביום ההסתלקות, גמר ושלימות כל עבודתו)¹⁵ מושללת לגמרי אמירת "נחם", כיון שביום זה מודגש ביותר ענין הגאולה.

ג. ונוסף על הדגשת ענין הגאולה בל"ג בעומר בנוגע לרשב"י עצמו – הי"ז שייך גם לכל בני"י:

לכל לראש – בנוגע לתלמידיו, שגילה להם פנימיות התורה, ועד שנקראים בכ"מ בשם "חברייא"¹⁶ (חבריו של רשב"י), "רשב"י וחבריו"¹⁷, שמורה על שייכותם לדרגתו של רשב"י – מעמד ומצב של גאולה.

ועד"ז בנוגע לדורות שלאח"ז – שע"י לימוד פנימיות התורה, ובפרט כפי שנתגלתה בתורת החסידות, ועד לאופן דיפוצו מעינותיך חוצה, נעשים תלמידיו ("חבריו") של רשב"י, ובמילא, נמצאים במעמד ומצב של גאולה.

ועוד והוא העיקר – ש"בהאי חיבורא דילך .. יפקון ב"י מן גלותא"¹⁷, וכשיפוצו מעינותיך חוצה אתי מר דא מלכא משיחא¹⁸ – שאין צורך בפירושים והסברים אם נחרב הבית או שלא נחרב הבית, כיון שתיכף ומיד באה הגאולה האמיתית והשלימה¹⁹ ובנין ביהמ"ק ע"י משיח צדקנו.

16 ראה לדוגמא הקדמת זוהר ח, ע"א. וראה גם תורת מנחם – תפארת לוי"צ בראשית אות ו'.

17 זח"ג קכד, ב – ברע"מ. הובא ונת' באגה"ק רסכ"ו.

18 אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתחלתו.

19 וכיון שקשורה עם כל עניני גאולה ("כיון דשם גאולה עלה" – פרש"י מגילה יז, ב), הי"ז שייך גם להמעמד ומצב דגאולה כמו שהיא בזמן הגלות, שהיא מעין ודוגמא והכנה לגאולה האמיתית והשלימה.

11 אף שעד אז היתה "חכמת הקבלה נסתרה ונעלמה מכל תלמידי חכמים כי אם ליחיד סגולה, ואף גם זאת בהצנע לכת ולא ברבים" (אגה"ק רסכ"ו), כיון ש"אין דורשין במעשה מרכבה כו" (חגיגה רפ"ב).

12 רמ"ז לזח"ב מ, ב. ולזח"ג רס, ב. ועוד.

13 ראה בארוכה קונטרס ענינה של תורת החסידות.

14 המשך חייב אדם לברך תל"ח פכ"ה.

15 ראה סידור (עם דא"ח) שעו הל"ג בעומר דש, סע"ב ואילך.

ד. וענין נוסף ועיקרי כל"ג בעומר ששייך להגאולה:

ל"ג בעומר הוא היום שבו פסקו למות תלמידי רבי עקיבא שלא נהגו כבוד זה בזה,⁸ ונשארו התלמידים שנהגו כבוד זה בזה, ע"פ הוראת רבי עקיבא רבם ש"ואהבת לרעך כמוך"²⁰ "זה כלל גדול בתורה"²¹.

ויש לקשר זה עם יום שמחתו של רשב"י:

רשב"י הוא א' מחמשת תלמידי רבי עקיבא שמהם נבנה העולם לאחרי ל"ג בעומר, שאצלו היתה ההנהגה דאהבת ישראל ואחדות ישראל בתכלית השלימות²². ויש לומר, שענין זה מודגש גם בתואר "חבריו", "חבריו" – שמדגיש החברותא והאחדות שביניהם, עד שנעשים מציאות אחת, ע"י אהבת ישראל ואחדות ישראל.

וענין זה מודגש גם בתורתו הידועה של רשב"י על הפסוק²³ "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד"²⁴ (ששייכת במיוחד לל"ג בעומר) – שהר"ע דאהבת ישראל ואחדות ישראל.

ועפ"ז יש לבאר הקשר והשייכות להגאולה – כידוע שסיבת הגלות היא ההנהגה ההפכית מאהבת ישראל (כדאיתא במסכת יומא²⁵), וכדי לבטל סיבת הגלות יש להוסיף ולהרכות באהבת ישראל²⁶, ובדרך ממילא מתבטלת הגלות ובאה הגאולה האמיתית והשלימה.

ה. ויש להוסיף, שהדגשת ענין הגאולה כל"ג בעומר היא גם בנוגע לכל העולם כולו:

איתא בגמרא²⁷ שרשב"י אמר "יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה, ואילמלי אליעזר בני [כההמשך בגמרא]: "ראיתי בני עלי' והן מועטין . . אם שנים הן אני ובני²⁸ הן" עמי מיום שנברא העולם

במחשבה, צ"ל גם האמירה בדיבור, בה"א מוצאות הפה, ובוזה נכלל גם המעשה שבדיבור, "עקימת שפתיו הוי מעשה" (סנהדרין סה, א).

(27) סוכה מה, ב.

(28) ובפשוטו – הי' ר' אליעזר בנו יחידו של רשב"י (שהרי לא מצינו בשום מקום שהי' לו עוד בן, כי אם בת, כפי שמצינו בשבת (לג, ב) שרשב"י הי' חתנו של רשב"י*, ובירושלמי קידושין (פ"א הי"זי) שהיתה לו בת שילדה את ר' יודן).

(* אבל לדעת הזוהר (ח"ג ר. ב. רמ. ב. ועוד) – אשת רשב"י היתה בתו של רשב"י, היינו, שרשב"י הוא חותנו (ולא חתנו) של רשב"י (וראה תולדות תנאים ואמוראים (היינו) ערך רשב"י, רשב"י).

(20) קדושים יט, יח.

(21) תו"כ ופרש"י עה"פ.

(22) ולהעיר, שרשב"י אמר לתלמידיו "שנו מדותי, שמדותי תרומות ומתרומות מדותיו של רבי עקיבא" (גיטין סז, א).

(23) תהלים קלג, א.

(24) זח"ג נט, רע"ב.

(25) ט, ב. – ולהעיר מהרמז בשם המסכת – "יומא" – ש"יום" (יומא) הו"ע האור והגילוי, כמ"ש (בראשית א, ה) "ויקרא אלקים לאור יום".

(26) ויש לומר, שזהו א' הטעמים שבהתחלת כל יום, לפני התפלה, "נכון לומר הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך" (נסמן בלקו"ש חכ"ה ע' 374). ובפרטיות יותר: נוסף על הקבלה

ועד עכשיו", ולכל לראש – לפטור מן הדין דהגלות, שתבוא הגאולה האמיתית והשלימה.

וענין זה מרומז גם בשמו של רשב"י [שדרגתו נעלית יותר גם מדרגתו של ר' אליעזר, ש"אם חד הוא אנא הוא"²⁹] – רבי שמעון בן יוחאי:

יש מקומות שנקרא "בן יוחי" ויש מקומות שנקרא "בן יוחאי" (בתוספת אל"ף)³⁰. ויש לומר, שהאל"ף ("ד"יוחאי") רומז על ההמשכה והגילוי ד"אלופו של עולם" ב"גולה" נכמאמרו של ר"ש בן יוחאי "בכל מקום שגלו שכינה עמה"³¹], שעיי"ז נעשה מ"גולה" "גאולה"³².

ו. ויש לקשר זה עם ענינו של ל"ג בעומר בספירת העומר:

ובהקדם הידוע³³ שבעבודה דספירת העומר [שהיא באופן ד"ליכו מחיל אל חיל"³⁴, מהתחלת הספירה עד לסיומה וחותמה ביום החמישים] ישנם ב' סדרים³⁵: מלמעלה למטה – מחסד שבחסד עד מלכות שבמלכות. מלמטה למעלה – ממלכות שבמלכות עד חסד שבחסד.

ושניהם אמת – "אלו ואלו דברי אלקים חיים"³⁶, ובפרט שבעבודה הרוחנית בנפש האדם יכולים (ובמילא צריכים) לקיים שניהם³⁷.

ונמצא, שבל"ג בעומר ישנם ב' ענינים: בהסדר מלמעלה למטה (מחסד שבחסד עד מלכות שבמלכות) – הספירה דל"ג בעומר היא הוד שבהוד, ובהסדר מלמטה למעלה (ממלכות שבמלכות עד חסד שבחסד) – הספירה דל"ג בעומר היא תפארת שבתפארת.

וע"פ הידוע ש"תפארת שבתפארת" קשור גם עם הענין ד"לכתחילה אריבער" (דרכו והנהגתו של אדמו"ר מהר"ש³⁸, שיום הולדתו בספירת תפארת שבתפארת³⁹), מוכן, שגם ל"ג בעומר (ספירת הוד שבהוד מלמעלה למטה, ומלמטה למעלה תפארת שבתפארת) קשור עם הענין ד"לכתחילה אריבער".

כו, יב) "והתהלכתי בתוכם", ב' הליכות*, מלמעלה למטה, ומלמטה למעלה (לקו"ת ראה כו, א. ובכ"מ).

36) עירובין יג, ב. וש"נ.

37) ראה לקוטי לוי"צ אג"ק ע' שה. ועוד.

38) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תר"ו.

39) "היום יום" ב' אייר. ובכ"מ.

(* ועד"ז "זאולך אתכם קוממיות" (שם, יג), ב' קומות (ב"ב עה, א. וש"נ).

29) ב"ר רפ"ה. הרמזים בזה ע"ד הקבלה – ראה לקוטי לוי"צ לזח"ג ע' רעט. אג"ק ע' שמא.

31) מגילה כט, א. ושם: "ר"ש בן יוחי", אבל בגירסת הע"י: "ר"ש בן יוחאי" (וראה קונטרס משיחות ש"פ אמור תש"נ).

32) ראה ויק"ר ספ"ב. וראה בארוכה שיחות ש"פ אחו"ק וש"פ אמור.

33) ראה סידור הארז"ל במקומו. ועוד.

34) תהלים פד, ח.

35) ע"ד ב' אופני ההליכה – כמ"ש (בחקוטי

והענין בזה – שמצד ההנהגה ד"לכתחילה אריבער" נמצאים גם בזמן הגלות במעמד ומצב של גאולה (כנ"ל ס"ב), וזוהי הנתינת-כח להפוך ה"גולה" ל"גאולה" ע"י המשכת וגילוי האל"ף, אלופו של עולם.

ז. וכדי למהר ולזרז את הגאולה תיכף ומיד ממש, ביום ל"ג בעומר דשנה זו – יש להוסיף במצות הצדקה, כמארז"ל⁴⁰ "גדולה צדקה שמקרכת את הגאולה".

ולכן, יחלקו עתה מטבעות⁴¹, שוה כסף, וכאו"א מהמקבלים יתן תמורתו (ובהוספה משלו) לצדקה (להחיות נפש העני) בהקדם האפשרי, כלילה זה [דאף שלילה אינו זמן צדקה, הרי כשנותנים לגבאי צדקה יכולים ליתן גם כלילה]⁴², וכל הזריז ומקדים ה"ז משובח.

ויה"ר שההחלטה ע"ד הנתינה לצדקה (עוד לפני הנתינה לצדקה בפועל, ולפני חלוקת המטבעות) תביא תיכף ומיד את השכר⁴³ – שע"ז ש"החיית את נפש העני"⁴⁴ מחי' הקב"ה את נפשו של כל בני"ש גלו מעל שולחן אביהם"⁴⁵, ע"ז שנותן להם "כסעודת שלמה בשעתו"⁴⁶ "על שולחן אביהם", שזוהי הצדקה האמיתית והעיקרית שעושה הקב"ה עם כל אחד ואחת מישראל.

והעיקר – שיהי' בפועל ממש ותיכף ומיד ממש, "לא עיכבן כהרף עין"⁴⁷ – שעוד לפני תפלת הבורק דל"ג בעומר, ולפני ק"ש שעל המטה כליל ל"ג בעומר, ולפני הענינים שבינתיים, כמו אכילת סעודה [להנוהגים באכילת סעודת ל"ג בעומר גם כלילה, ועכ"פ טעימת דבר מאכל ומשקה, שע"ז ניתוסף בכריאות הגוף, כמ"ש⁴⁸ "ונשמרתם מאד לנפשותיכם"] – תיכף ובסמיכות לתפלת ערבית וספירת העומר,

– שבה ישנו חידוש מיוחד שלא מצינו דוגמתו בשאר מצוות, שאחר הספירה נוהגים לומר "הרחמן הוא יחזיר לנו עבודת בית המקדש למקומה במהרה בימינו"⁴⁹, ומסיימים "אמן טלה", "כל מקום שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק עולמית"⁵⁰, שרומז על ביהמ"ק השלישי, "מקדש אדני כוננו ידיך"⁵¹, בית נצחית⁵², ש"בנוי ומשוכלל יגלה ויבוא מן השמים"⁵³ –

(46) ראה ב"מ רפ"ז.

(47) מכילתא ופרש"י בא יב, מא.

(48) ואתחנן ד, טו.

(49) שו"ע אדה"ז או"ח סתפ"ט סי"א (מתוס')

מגילה כ, סע"ב).

(50) עירובין נד, א.

(51) בשלה טו, יז.

(52) ראה זח"ג רכא, א.

(53) פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

(40) ב"ב יו"ד, א. וראה תניא פל"ז.

(41) שהונפקו במיוחד בקשר ל"תפארת שבתתפארת", ומופיעה בהם ההוראה של אדמו"ר מהר"ש: "און איך זאג לכתחילה אריבער" (המו"ל).

(42) ראה לקו"ש ח"ט ס"ע 292 ואל"ך. וש"נ.

(43) ראה תענית ת, ב. שו"ע או"ח סו"ס

תקעא.

(44) ראה תנחומא משפטים טו.

(45) ראה ברכות ג, סע"א.

יוצאים מהגלות כל בני, "בנערינו ובזקנינו גו' בכנינו ובכנותינו"⁵⁴,
ובאים "עם ענני שמיא"⁵⁵ לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר
הקודש, ול"מקדש אדני כוננו ידיך", ועד – לקדש הקדשים.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א חילק לכאו"א מהאנשים והנשים והטף שיחיו –
מטבעות מיוחדות, ליתן תמורתן לצדקה].

(55) דניאל ז, יג.

(54) בא יו"ד, ט.